

Omul ca și cântecul... În memoria lui Valentin Dânga

Nu există nici o carte despre creația lui Valentin Dânga, nici o culegere exhaustivă editată a cântecelor sale, iar capodoperele compozitorului, cum ar fi *Un blues la mare* sau *Casa Părintească*, au ocupat un loc aparte în adâncul sufletului colectiv al poporului nostru.

Valentin Dânga s-a născut la Mândrești, Tele-nești, pe 20 iulie 1951, a absolvit Colegiul de Muzică „Ștefan Neaga” și Institutul de Arte „Gavriil Musicescu”. Din anii de studenție a fost captivat de muzica rock și jazz, două domenii ce au devenit ulterior prioritare pentru întreaga carieră artistică a compozitorului. Deja în această perioadă colegii de breaslă remarcă muzicalitatea deosebită și fină a tânărului muzician.

Valentin Dânga este autorul cântecelor ce fac parte din repertoriul mai multor interpreți din Republica Moldova, Ucraina, Federația Rusă. Printre cântăreții naționali îi putem nominaliza pe Ștefan Petrache, Anastasia Lazariuc, Iurie Sadovnic, Natalia Barbu ș.a. Două albume ale muzicii lui V. Dânga – *La vernisaj* și *Mister X* – au fost înregistrate la studioul „Polidisc”. Șlagărele semnate de el au fost premiate la diverse concursuri și festivaluri naționale și internaționale, cum ar fi: *Orfeul de aur* (Bulgaria), *Lira din Bratislava* (fosta Cehoslovacie), *Concursul internațional al tinerilor interpreți de muzică ușoară* din Jūrmala (Letonia), *Festivalul național de muzică ușoară* de la Mamaia (România), *Festivalul-concurs internațional al cântecului de estradă* la Soci (Federația Rusă). Pe plan național, creațiile lui Valentin Dânga se interpretează în cadrul festivalurilor *Maluri de Prut*, *Două inimi gemene*, *Steaua Chișinăului* ș. a. Turneele de creație ale compozitorului au avut loc în Rusia, România, Statele Unite [1, p. 103], unde a colaborat cu faimosul cântăreț Willi Tokarev.

De la primii pași ai carierei sale interpretative și componistice, Valentin Dânga era admirat de colegii săi pentru talentul incontestabil de dirijor și aranjour, cunoscând la perfecție toate subtilitățile interpretative ale stilurilor jazzistice și ale muzicii rock, procedeele de emisie a sunetului

20 iulie 1951 –
27 februarie 2014

la instrumentele de suflat, la chitară bas, care ar putea asigura o sonoritate autentică, apropiată de standardele muzicii pop universale din perioada respectivă. Așa s-a format un stil „de firmă” – atât melodic, cât și orchestral – al lui Dânga, care, pe de o parte, se încadrează perfect în *mainstream*-ul muzicii pop universale, iar, pe de altă parte, capătă o amprentă individuală.

În muzica jazz există o noțiune aparte – *evergreen*. Acest cuvânt se traduce ca „veșnic verde” și se referă la șlagărele jazzistice, mai ales la cântecele din muzical-urile americane, ce au devenit faimoase în practica jazz-ului, fiind folosite drept bază melodico-armonică pentru improvizatii. Aceste melodii au supraviețuit, s-au păstrat în practica vie a acestei culturi muzicale, fiind interpretate milioane de ori de diferiți artiști în diverse stiluri. Există o taină, o profunzime în aceste melodii, care, pe parcursul deceniilor, continuă să atragă atenția interpreților și a ascultătorilor. Fără îndoială, *Un blues la mare*, semnat de Valentin Dânga în anii 1980, a devenit un *evergreen* al estradei naționale, fiind interpretat de nenumărate ori de diferite generații de artiști, începând cu Angela Bucico și terminând cu tinerele cântărețe, studente la specialitatea *Canto estradă* a Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice.

Primul succes Valentin Dânga l-a avut la sfârșitul anilor 1960 odată cu lansarea cântecului *Un castel pe nisip* împreună cu Ștefan Petrache în re-

vista cu supliment sonor „*Krugozor*”, care, în perioada sovietică, era sursa de informare despre produsele muzicale noi din domeniul muzicii ușoare, mai puțin oficializate și subliniate pe plan ideologic. Mai târziu scrie cântecul *Casa părintească*, interpretat de Ștefan Petrache, adresându-se celor mai sfinte sentimente și valori ale omului.

În cântecele sale *Un om ciudat*, *Floarea-soarelui*, *Cel mai frumos pământ din lume* pe versurile lui D. Matcovschi, *Dragostea – chemarea vieții*, *Ploi de aur*, *Balada băieților norocoși*, *Chemarea casei părințești* pe versurile lui A. Ciocanu, *Florile graiului* pe versurile lui V. Romanciuc, *Un blues la mare* pe versurile lui Șt. Petrache, putem observa, pe de o parte, o structură compozițională echilibrată, bine gândită, iar, pe de altă parte, o respirație vie. Acest echilibru confirmă o cunoaștere intuitivă de către autor a legităților de percepție muzicală.

În compozițiile instrumentale semnate, înregistrate și dirijate de maestru, cum ar fi piesele pentru orchestra jazz-simfonică *Fantezie de iarnă* (1980), *Anotimpurile* (1980), *Fantezia pe teme de Chick Corea* (2005) sau muzica pentru instrumentele electronice *Adio*, *Odesa* (1991), *Litoral* (1991), *Diligența* (1995), *Invitație la dans* (1995), *Mister X* (2003), *Valsul dragostei* (2003), *Requiem* (2003), *În ritmuri de jazz* (2003) și multe altele, găsim un simț impecabil al stilului jazzistic, o înțelegere profundă a esteticii și specificului sonor al blues-ului, un șarm melodic tipic șlagărului francez. Se simte *timing*-ul perfect pur jazzistic, amprenta tehnicilor orchestrale ce au proveniența în istoria *big band*-urilor americane faimoase, folosirea tehnicii *riff*-urilor care vitalizează textura orchestrală, o predilecție aparte pentru sunetul instrumentelor de suflat (trompetă, saxofon) cu paleta lor timbrală bogată și specifică.

Valentin Dânga regreta că până în prezent în Republica Moldova nu există nici o orchestră de tip sintetic, care ar îmbina instrumentele orchestrei simfonice cu cele de muzică jazz sau rock. În perioada sovietică exista orchestra condusă de A. Vasickin, interpretând *live* piesele orchestrale. Deși compozițiile sale de studiu sunt compuse, aranjate și montate perfect din punct de vedere stilistic și sonor, ar fi bine să le ascultăm *live*.

Pentru compozitor lucrul cel mai important a fost de a scrie muzică care să aibă un ascultător, un spectator, care să se încadreze perfect în show, în spectacol, în imaginea video. Nu întâmplător Valentin Dânga a lăsat o moștenire impresionantă

a muzicii de teatru, filme documentare, de ficțiune, desene animate, debutând în cinematografie în anul 1974 la studioul „*Telefilm-Chișinău*” cu muzica pentru documentarul *Orașul meu, Chișinău*. Mai mult de 10 filme și seriale TV au fost realizate în colaborare cu regizorii B. Conunov, A. Romașin, V. Brescanu, I. Mia, I. Scutelnic ș. a. la diferite studiouri din URSS și Republica Moldova (Moldova-film, Telefilm-Chișinău, Soiuz-Mosfilm). Filmul cu desene animate *Haiduc* (regizorii fiind L. Gorohov și Z. Kașap) cu coloana sonoră creată de V. Dângă a obținut în 1986 *Palme d’Or* la faimosul festival internațional din Cannes, Franța.

După cum mărturisea însuși compozitorul în cadrul ultimului interviu din 4 august 2013, fiind invitat la emisiunea „*Meloritm duminical*” la Radio Moldova, crearea muzicii pentru spectacole și film a fost o mare bucurie pentru el. Credem că, în ultimii ani, anume aici compozitorul și-a găsit libertatea de creație, având un poligon perfect pentru experimente, pentru exprimarea profundă a emoțiilor. Astfel, a putut evita condițiile a. n. „format” muzical, unde dirijează doar banul.

Oamenii de teatru, cu care a colaborat Valentin Dânga, remarcă univoc calitățile lui teatrale. Astfel, de exemplu, Pavel Proca scria: „*Melosul său crește firesc din vorbire. Din dramaturgie. Din regie. Din jocul actorilor. Finețea și precizia bisturii chirurgicale e dominantă creației sale: taie fără milă partiturile îndoielnice, dar niciodată mai mult decât trebuie. ...perfect în ritm și rimă, variat în cadențe, nelăsând loc gol între expresie și fond, compozitorul pune în evidență cuvintele-cheie ale textului dramatic. Muzica sa scenică, de culori și lumini picturale, trebuie, în primul rând, jucată, nu cântată sau fredonată. Ea are închegare și autonomie interpretativă*” [2, p. 60].

Valentin Dânga a scris muzică pentru spectacole cu tematică diferită, majoritatea fiind realizate în colaborarea fructuoasă cu regretatul Titus Jucov: *Olteia* la Teatrul Național din Chișinău, *Planeta de rouă*, *Făt-Frumos din lacrimă* și *Luceafărul*, montate la teatrul „*Licurici*”. Muzica lui V. Dânga nu doar acompaniază sau subliniază unele momente din dramaturgie, dar și creează – ca în oricare operă de artă sintetică – un contrapunct, un plan semantic și simbolic propriu, influențând conceptul spectacolului și percepția spectatorului. După cum afirmă autorul citat anterior, în spectacolul *Luceafărul* „*muzica și verbul se întrefese hipnotizant, călăuzind tempo-ritmul, conținutul și forma*” [2, p. 61].

În cântecele și piesele instrumentale, în coloa-
na sonoră a filmelor și muzica pentru spectacole,
semnate de Valentin Dânga, se reflectă plinătatea
existențială, tristețea că viața trece atât de repede,
înțelegerea valorii fiecărei clipe. Această senzație,
acest sentiment este probabil cea mai prețioa-
să moștenire pe care ne-a lăsat-o în creațiile sale
compozitorul Valentin Dânga...

Referințe bibliografice

1. Dânga Valentin. În: Ciobanu-Suhomlin I. *Re-
pertoriul general al creației muzicale din Republica
Moldova (ultimele două decenii ale secolul XX)*. Chiși-
nău: Cartea Moldovei, 2006, p. 103-106.
2. Proca Pavel. Marca clavicinul Dânga. În: Tea-
tru, 2011, nr. 6, p. 60-61.

Victoria TCACENCO